

Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku opracowała „Harmonogramy działań jednostek Policji województwa podlaskiego w ramach wdrażania rządowego programu zapobiegania niedostosowaniu społecznemu i przestępczości wśród dzieci i młodzieży”, które w znacznej mierze zakładają włączenie w ramach Programu dotychczas realizowane i sprawdzone formy oddziaływania prewencyjnego i programów profilaktycznych.

Realizacja Programu obejmowała przede wszystkim:

1. Kontynuację szkoleń w zakresie „Procedur postępowania nauczycieli i metod współpracy szkół z Policją w sytuacjach zagrożenia dzieci oraz młodzieży przestępczością i demoralizacją, w szczególności: narkomanią i alkoholizmem”, poprzez organizowanie spotkań specjalistów ds. nieletnich i patologii z :

- pedagogami szkolnymi, nauczycielami, dyrektorami szkół celem zaprezentowania „Procedur postępowania...” i przeszkolenia w ramach ich realizacji oraz profilaktycznych funkcji Policji w zakresie zapobiegania niedostosowaniu społecznemu i przestępczości wśród dzieci i młodzieży. Na terenie woj. podlaskiego zostały opracowane algorytmy postępowania nauczyciela w sytuacjach: „narkotyk na terenie szkoły”; „uczeń z narkotykiem na terenie szkoły” i „uczeń pod wpływem alkoholu/narkotyku”. W/w algorytmy dzięki finansowemu wsparciu Marszałka Województwa Podlaskiego wydrukowano w wersji plakatu (3.000 szt.) oraz rozpowszechniono na terenie szkół całego woj. podlaskiego;
- rodzicami, dziećmi i młodzieżą, uwzględniając informacje o zagrożeniach społecznych, w tym zwłaszcza o skali i przejawach przestępczości, narkomanii, alkoholizmu, przemocy itp., odpowiedzialności prawnej sprawców przestępstw i czynów karalnych, prawnych aspektach narkomanii, wychowania w trzeźwości, zasadach bezpieczeństwa, zachowaniach ryzykownych oraz sposobach unikania zagrożeń.

W 2006 roku funkcjonariusze KMP/KPP woj. podlaskiego przeprowadzili 5.785 spotkań, w tym: z młodzieżą – 3.926, z rodzicami – 381 i z pedagogami – 1.478.

2. Realizację programów i działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, ukierunkowanych na:

- zapobieganie konkretnym zagrożeniom, w ramach których prowadzono naukę sposobów unikania zagrożeń i bezpiecznych, pożądanych zachowań (Programy: „Bezpieczne wakacje/ferie”, „Bezpieczna droga do szkoły/domu”, „Stop patologiom”). W ramach realizacji programu „Stop patologiom” przeprowadzono kolejną – IV edycję działań profilaktycznych - Festiwal Małych Form Teatralnych pod hasłem „Dramat i tragedię pozostaw teatrowi”, ukierunkowaną na ograniczenie niekorzystnych zjawisk wśród młodzieży gimnazjalnej w postaci: narkomanii, alkoholizmu, przemocy i nietolerancji. W IV edycji Festiwalu udział wzięło 537 gimnazjalistów, przygotowywanych przez 62 nauczycieli i pedagogów szkolnych z 33 podlaskich szkół gimnazjalnych. Ponadto, w ramach w/w działań profilaktycznych, w dniach 23-25 października 2006 roku w oparciu o nawiązaną współpracę ze Stowarzyszeniem „STOP – KLATKA” z siedzibą w Warszawie, przeprowadzono szkolenie wszystkich pedagogów szkół gimnazjalnych z terenu woj. podlaskiego nt. „Drama w profilaktyce społecznej i edukacji” dot. wykorzystania technik dramowych we współczesnej profilaktyce. Nagrodzone przedstawienia IV edycji Festiwalu zostały, po raz kolejny nagrane przez Podlaską Telewizję PTV, na płytę DVD, celem promowania

w podlaskich szkołach gimnazjalnych w ramach zajęć profilaktycznych dotyczących uzależnień wśród młodzieży;

- zapobieganie demoralizacji i przestępczości nieletnich:

- pn. „Godziny wychowawcze w Izbie Dziecka Sekcji Prewencji KMP w Białymstoku”. Są to spotkania edukacyjno-informacyjne skierowane wyłącznie do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, mające na celu przekazanie wiedzy z zakresu odpowiedzialności prawnej nieletnich oraz zapoznanie młodzieży z zasadami i warunkami pobytu w pomieszczeniach dla nieletnich osób zatrzymanych. W 2006 roku policjanci Izby Dziecka KMP w Białymstoku przeprowadzili 108 w/w spotkań edukacyjnych,
- pn. „Żółta Kartka”, „Patrol szkolny”, „Wagarowicz”, ukierunkowanych na ujawnianie czynów świadczących o demoralizacji dzieci i młodzieży w wieku szkolnym oraz na zapobieganie takim czynom;

- organizację alternatywnych, wolnych od uzależnień i zachowań agresywnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży, w tym:

- przeprowadzenie X edycji konkursu „Nasze Bezpieczeństwo” im. Brajana Chlebowskiego. Konkurs organizowany jest cyklicznie od 1997 roku w okresie od marca do czerwca. Inspiracją jego kontynuacji jest wzrastający poziom zdarzeń z udziałem dzieci w okresie wakacji. Ma on za celu przygotowanie dzieci do bezpiecznego i rozsądnego wypoczynku. Rozgrywki finałowe w 2006 roku odbyły się 19 czerwca w Wyższej Szkole Wychowania Fizycznego i Turystyki w Supraślu. Uczestniczyło w nich 17 trzyosobowych drużyn, w skład których weszli uczniowie klas V szkół podstawowych z terenu woj. podlaskiego. Co roku udział w konkursie bierze ok. 240 szkół podstawowych woj. podlaskiego,
- wdrożenie na terenie miasta Białegostoku programu „Wychowawca podwórkowy”. Jest to program opracowany przez Krajowy Komitet Wychowania Resocjalizującego, który przy współudziale Urzędu Miejskiego w Białymstoku, uczelni wyższych oraz spółdzielni mieszkaniowych został dostosowany do lokalnych potrzeb i uwarunkowań. Ma on na celu przeciwdziałanie patologiom społecznym, w szczególności zapobieganie zachowaniom agresywnym oraz podejmowaniu przez młodzież zachowań ryzykownych, organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz rozwijanie ich zainteresowań. Aktywizuje on zawodowo studentów wyższych uczelni o profilu pedagogicznym, resocjalizacyjnym, wychowania fizycznego lub innej specjalizacji (dającej możliwość rozwijania zainteresowań podopiecznych), a także umożliwia im zdobycie praktyki i doświadczenia w pracy profilaktyczno-wychowawczej. Studenci uczestniczą w programie w formie wolontariatu lub praktyk studenckich. Przed rozpoczęciem realizacji programu – studentom zorganizowano cykl szkoleń z zakresu: specyfiki pracy wychowawcy podwórkowego oraz prowadzonej dokumentacji; zasad odpowiedzialności nieletnich; krzywdzenia dziecka, uzależnień oraz pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie; problemów w kontakcie z dziećmi i młodzieżą; działalności wolontariuszy. Szkolenie przeprowadzili przedstawiciele: Krajowego Komitetu Wychowania Resocjalizującego (szkolenie dwudniowe – zakończone certyfikatem); Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku; Policyjnej Izby Dziecka; Punktu Konsultacyjnego „MONAR”; Stowarzyszenia „FAROS”; Centrum Wolontariatu.
- W dniu 6 lipca 2006 roku podpisany został list intencyjny w sprawie akceptacji założeń i współdziałania w realizacji programu „Wychowawca Podwórkowy”.

List podpisali: Prezydent Miasta Białegostoku, Podlaski Kurator Oświaty, Zastępca Komendanta Wojewódzkiego Policji w Białymstoku, a także rektorzy wyższych uczelni oraz prezesi spółdzielni mieszkaniowych uczestniczących w programie. Młodzi wychowawcy rozpoczęli pracę z dziećmi na białostockich osiedlach w dniu 19 czerwca 2006 roku. Prowadzone przez nich zajęcia miały charakter zabaw ruchowych z elementami gier zespołowych i opierały się o przedstawioną ofertę poszczególnych spółdzielni mieszkaniowych oraz placówek oświatowych. Wśród wychowawców podwórkowych znaleźli się m.in.: mistrz świata w trójboju siłowym, wicemistrzyni Europy w Taekwondo, wicemistrzyni Europy w badmintonie, wicemistrz półfinałów mistrzostw Europy w koszykówce (klub sportowy „Żubry Białystok”), a także zdobywcy brązowych medali na mistrzostwach Polski w kickboxingu oraz judo. Przez okres wakacyjny (od 19 czerwca do 29 sierpnia 2006 roku) 10 wychowawców podwórkowych reprezentujących Wyższą Szkołę Wychowania Fizycznego i Turystyki w Supraślu - w ramach praktyk studenckich przeprowadziło na 3 białostockich osiedlach łącznie 46 dwugodzinnych spotkań z dziećmi. Dnia 26 października 2006 roku odbyło się uroczyste podsumowanie wakacyjnej realizacji programu z jednoczesnym uhonorowaniem najaktywniejszych studentów oraz tych wszystkich, dzięki którym program może być realizowany. Wraz z rozpoczęciem roku szkolnego studenci kontynuowali realizację programu w oparciu o bazę lokalową szkół i klubów osiedlowych. Tak utworzyła się stała kadra 16 wychowawców podwórkowych, którzy od dnia 1 września 2006 roku prowadzą zajęcia w 6 punktach miasta Białegostoku (3 klubach osiedlowych oraz w 3 szkołach).

3. Prowadzenie działalności interwencyjnej w ramach czynności wykonywanych wobec nieletnich podejrzanych o popełnienie czynu karalnego lub zagrożonych demoralizacją:

- w ramach realizacji zadań służbowych określonych w Zarządzeniu Nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24.10.2003 roku w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich, w 2006 roku na terenie woj. podlaskiego ujawniono 874 nieletnich, w tym 283 zagrożonych demoralizacją i 591 sprawców czynów karalnych. Ogółem na koniec 2006 roku w komórkach ds. nieletnich i patologii jednostek Policji woj. podlaskiego prowadzonych było 2.131 kart nieletnich. W roku 2006 policjanci zajmujący się problematyką nieletnich wystosowali ogółem 2.832 wniosków, zawiadomień, interwencji skierowanych do instytucji i organizacji, w tym 1.726 do sądów rodzinnych, 333 do szkół i innych placówek oświaty i wychowania, 326 do służby zdrowia i opieki społecznej, 16 do poradni wszelkich typów, 6 do organizacji społecznych i młodzieżowych, 62 do samorządów lokalnych i 363 do innych instytucji i organizacji;

- w 2006 roku przeprowadzono 5 posiedzeń Nieetatowego zespołu ds. przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich KWP w Białymstoku, w ramach których, przy współpracy z podmiotami pozapolicyjnymi, zorganizowano szkolenia policjantów ds. nieletnich i patologii z zakresu: „Zadania służby kuratorskiej w przypadku ujawniania i rozpoznawania braku opieki nad małoletnimi bądź zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych oraz współpraca z Policją i instytucjami pomocowymi w przedmiotowym zakresie” (prowadzący Kurator Sądu Rejonowego w Białymstoku); „Wykrywalność narkotyków w organizmie” (prowadzący – przedstawiciel Młodzieżowego Ośrodka Terapii i Readaptacji „ETAP” w Białymstoku); „Rodzaje narkotyków, sposób identyfikacji. Pokaz identyfikacji testami” (realizator -

Laboratorium Kryminalistyczne KWP); „Praca z młodzieżą agresywną” (prowadzący - Dyrektor Zakładu Poprawczego w Białymstoku, Kierownik Punktu Konsultacyjnego MONAR w Białymstoku); „Problematyki a bezpiecznego korzystania przez dzieci i młodzież z Internetu. Zagrożenia pornografią i pedofilią” (prowadzący – prezes Fundacji „Kidprotect”).

4. Kontynuację działań umożliwiających wdrażanie skutecznych, interdyscyplinarnych działań prawnych i ochronnych dzieci i młodzieży przed wtórną traumatyzacją:

- rozwijanie sieci i wszechstronnego wykorzystywania "Niebieskich pokoi". W KMP w Suwałkach 30 stycznia 2006 roku udostępniono drugi w woj. profesjonalny „NP”, w pełni wyposażony w sprzęt audio – video. Obecnie na terenie woj. podlaskiego funkcjonuje 10 „Niebieskich pokoi”, w tym 7 usytuowanych na terenie KPP/KMP, 3 poza jednostkami Policji (w Białymstoku w Pogotowiu Opiekuńczym i DSK, w Sejnach – w budynku Sądu);

- prowadzenie szkoleń nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjalnych z zakresu diagnozy dziecka krzywdzonego i algorytmu postępowania nauczyciela w sytuacji krzywdzenia dziecka;

- organizacja, wspólnie z Urzędem Marszałkowskim woj. podlaskiego, w dniu 21 czerwca 2006 roku w Białymstoku wojewódzkiej konferencji pn. „Razem przeciw przemocy wobec dzieci” adresowanej do przedstawicieli różnych grup zawodowych profesjonalnie zajmujących się ochroną dziecka. Celem konferencji było uświadomienie społeczeństwu różnych aspektów przemocy wobec dzieci, skierowanie społecznej aktywności na przeciwdziałanie temu zjawisku, rewitalizację struktur instytucjonalnych bezpośrednio i pośrednio służących ochronie dzieci narażonych na przemoc w rodzinie oraz objęcie różnego typu działaniami opiekuńczymi i prawnymi dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie;

- zainicjowanie, w wyniku współpracy z Oddziałem Białostockim Polskiego Stowarzyszenia Pedagogów i Animatorów „Klanza” - działalności Centrum Ochrony Dziecka i Rodziny – placówki, która pełni funkcje diagnostyczne, konsultacyjne, interwencyjne oraz terapeutyczne w zakresie przemocy w rodzinie (ze szczególnym uwzględnieniem przemocy seksualnej) na rzecz mieszkańców woj. podlaskiego. Centrum rozpoczęło swoją działalność we wrześniu 2006 roku;

- opracowanie i wdrożenie w jednostkach Policji woj. podlaskiego „Karty małoletniej ofiary przemocy seksualnej”. Przedmiotowa karta pozwala na diagnozę skali tego rodzaju przemocy wobec dzieci, jego specyfiki oraz przede wszystkim rodzaju podejmowanych działań wobec ofiary i sprawcy. W praktyce policyjnej karta daje możliwość szybkiej i wyczerpującej wymiany informacji pomiędzy funkcjonariuszami pionu dochodzeniowo-śledczego a funkcjonariuszami pionu prewencji. Warunkuje to dokładną i właściwą analizę czynności podjętych wobec małoletniej ofiary oraz ewentualną ich korektę czy uzupełnienie.

5. Pobudzanie aktywności podmiotów pozapolicyjnych w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich, poprzez:

- motywowanie przedstawicieli samorządów lokalnych do wspierania inicjatyw organizacji działających na rzecz dzieci i młodzieży;

- nawiązanie współpracy z przedstawicielami podmiotów pozapolicyjnych w celu wspólnej organizacji różnego rodzaju form twórczości (festynów, konkursów plastycznych), imprez sportowych, rekreacyjnych itp.;

- w lutym 2006 roku wdrożono II edycję programu „Stażysta w policyjnej profilaktyce”, którego celem jest pozyskanie na rzecz realizacji działań prewencyjnych osób spoza Policji - w ramach stażu lub przygotowania zawodowego. Oprócz zwiększenia

zakresu oraz jakości policyjnych działań prewencyjnych niezwykle ważnym celem programu jest aktywizacja zawodowa bezrobotnej młodzieży. W 2006 roku w jednostkach Policji woj. podlaskiego zadania w ramach stażu realizowało łącznie 59 osób (obecnie program funkcjonuje pod nazwą „Prewencja na start”).

Na mocy Uchwały Rady Ministrów Nr 186/2006 w sprawie działań administracji rządowej przeciwko przemocy w szkołach i placówkach systemu oświaty, w celu podniesienia skuteczności rozpoznania i oddziaływania profilaktycznego na terenie szkół w 2006 roku – powołano zespoły, dokonujące przeglądu oraz oceny wszystkich (publicznych i niepublicznych) podlaskich szkół i placówek, pod kątem bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz sprawowania nad nimi prawidłowej opieki. W skład Zespołów zgodnie z Uchwałą weszli: wizytator Kuratorium Oświaty w Białymstoku oraz funkcjonariusz Policji. Ogółem – powołane zespoły - do dnia 15 grudnia 2006 roku przeprowadziły 371 oględzin szkół i placówek, w których udział wzięło 130 funkcjonariuszy Policji. Ponadto, funkcjonariusze Wydziału Prewencji KWP w Białymstoku dokonali 12 sprawdzeń przygotowania policjantów z jednostek terenowych do udziału w w/w przeglądach.

Kuratorium Oświaty w Białymstoku realizując zadania przewidziane w programie podejmowało następujące działania:

1. W ramach realizacji funkcji diagnostyczno-kontrolnej:

W roku szkolnym 2005/2006 przeprowadzono diagnozę w zakresie upowszechniania praw dziecka w szkołach województwa podlaskiego. Badania objęły dwa obszary – upowszechniania i egzekwowania, czterech wybranych praw: prawa do informacji, prawa do prywatności, prawa do wyrażania opinii, wolności od poniżającego traktowania. Przeprowadzono je w 20 szkołach na różnych poziomach nauczania: 5 szkołach podstawowych, 5 gimnazjach, 5 liceach ogólnokształcących, 5 innych szkołach ponadgimnazjalnych. W trakcie diagnozy ankietowano uczniów, nauczycieli i rodziców wybranych losowo spośród społeczności szkolnej.

Wyniki z przeprowadzonych badań:

a) Prawo do informacji:

- w obszarze przekazywania informacji dotyczących ucznia o podejmowanych w jego sprawie decyzjach oraz prawo dostępu do informacji na temat życia szkolnego jest właściwie rozumiane i realizowane;
- świadomość nauczycieli i rodziców odnośnie wiedzy uczniów na temat praw ucznia oraz osób do których mogą zwrócić się w przypadku łamania praw ucznia jest wyższa niż faktyczna wiedza ankietowanych uczniów na ten temat; co czwarty ankietowany uczeń podaje, że nie zna swoich praw oraz możliwości ich dochodzenia;
- uczniowie, którzy znają swoje prawa dokonali prawidłowej kategoryzacji i spośród podanych przykładów wskazali prawidłowe odpowiedzi dotyczące praw ucznia:
 - prawo do poznania uzasadnienia otrzymanej oceny,
 - prawo do zachowania tajemnicy na tematy prywatne,
 - prawo do zakwestionowania oceny wystawionej przez nauczyciela,
 - prawo do wpływu na program działań samorządu szkolnego.
- prawo do informacji w szkołach realizowane jest poprzez informowanie o:
 - wydarzeniach edukacyjnych (konkursach przedmiotowych, olimpiadach);
 - wydarzeniach z życia szkoły;
 - obowiązkach ucznia;
 - kryteriach oceniania przedmiotowego obowiązującego w szkole;

- zajęciach pozalekcyjnych;
- sposobach oceniania przedmiotowego i oceniania zachowania.

b) Prawo do prywatności:

- większość ankietowanych uczniów potwierdza, iż prawo do tajemnicy na tematy prywatne jest ich prawem;
- potwierdzają oni przestrzeganie przez nauczycieli prawa do prywatności oraz zaufanie do uczących nauczycieli;
- wypowiedzi niektórych uczniów mogą jednak świadczyć o występowaniu przypadków łamania tego prawa poprzez:
 - przeprowadzanie rozmów na lekcjach na tematy osobiste;
 - ujawnianie informacji osobistych o dziecku;
 - omawianie publicznie na zebraniach z rodzicami informacji o postępach i porażkach dziecka w nauce i zachowaniu;
 - nie zapewnienie odpowiednich warunków do przebiegania się przed lekcjami wychowania fizycznego.

c) Prawo do wyrażania opinii:

- większość respondentów potwierdza możliwość wyrażania w szkole opinii na temat oceniania oraz życia klasy, szkoły;
- uczniowie mają możliwość wypowiedziania się zgodnie z własnym światopoglądem tylko na niektórych lekcjach;
- 1/5 ankietowanych uczniów ponosi konsekwencje wyrażania swoich opinii w postaci obniżenia oceny z przedmiotu lub zachowania.

d) Wolność od poniżającego traktowania:

- uczniowie w szkole czują się bezpiecznie;
- z wypowiedzi uczniów i rodziców wynika wysoki wskaźnik akceptacji szkoły;
- 1/3 respondentów potwierdza występowanie przemocy fizycznej i psychicznej (poprzez wyśmiewanie, obrażanie, poniżanie przez nauczyciela lub innego pracownika szkoły) w szkole;
- świadomość rodziców dotycząca korzystania z pomocy w sytuacji krzywdzenia dziecka w szkole przez nauczycieli lub pracowników jest wyższa niż wiedza ucznia na ten temat.

e) Wyniki – prawa a obowiązki:

- większość ankietowanych potwierdza znajomość obowiązków szkolnych;
- uczniowie i ich rodzice widzą związek pomiędzy posiadaniem praw przez ucznia a wywiązywaniem się przez nich z obowiązków szkolnych;
- większość uczniów nie ma wiedzy na temat dokumentacji szkolnej – nie wiedzą, gdzie mogą znaleźć zapisy dotyczące praw i obowiązków ucznia;
- połowa uczniów nie zna konsekwencji nie wywiązywania się z obowiązków szkolnych. Wiedza rodziców w tym zakresie jest wyższa (o 30%);
- większość uczniów i rodziców zetknęła się w szkole z pojęciem „praw ucznia”; znaczna część ankietowanych rodziców potwierdza znajomość tych praw, sposobu ich dochodzenia oraz zapisów znajdujących się w dokumentacji szkolnej.

Wnioski wynikające z diagnozy skierowane do dyrektorów szkół do realizacji w roku szkolnym 2006/2007:

- propagować wśród dzieci i młodzieży wiedzę na temat praw ucznia oraz możliwości ich dochodzenia;
- upowszechniać wśród uczniów i rodziców informacje o możliwościach zapoznania się z dokumentacją szkolną;
- natychmiast reagować w sytuacjach łamania praw ucznia w szkole oraz dostosować procedury obowiązujące w szkole w tym zakresie;

- uwzględnić tematykę „praw dziecka” w WDN.

2. W ramach realizacji funkcji wspomagającej:

- a) Uwzględniono tematykę szkoleń z obszaru wychowania i profilaktyki szkolnej w szkoleniach grantowych. Zrealizowano następujące obszary tematyczne:
- "Realizacja wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka ze szczególnym uwzględnieniem działań wspierających rodzinę dziecka”;
 - "Ceremoniał szkolny ze szczególnym uwzględnieniem uroczystości szkolnych o charakterze patriotycznym”
 - "Zadania i rola wychowawcy klasy w profilaktyce agresywnych zachowań uczniów gimnazjów”
 - "Planowanie i sprawowanie nadzoru pedagogicznego w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży”.
- b) Dokonana ewaluacja wykazała przydatność szkolenia w dalszej pracy wychowawczej. Istnieje ciągła potrzeba szkoleń w tym zakresie.
- c) Odbywa się bieżący monitoring zadań z obszaru wychowania i profilaktyki szkolnej w ramach spotkań z dyrektorami; upowszechniane są informacje i dane w Podlaskich Wieściach Oświatowych oraz na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Białymstoku.
- d) Organizowane są kampanie, akcje:
- „Dramat i tragedię pozostaw teatrowi” - Festiwal Małych Form Teatralnych od czterech lat organizowany wspólnie z KW Policji. Zasadnicze cele tego przedsięwzięcia to: ograniczenie skali zjawiska narkomanii, alkoholizmu, przemocy i nietolerancji w środowiskach szkolnych, pobudzenie aktywności wychowawców, integracja środowiska lokalnego w walce przeciwko negatywnym zjawiskom społecznym dotyczącym młode pokolenie. Program swym zasięgiem obejmuje gimnazja województwa podlaskiego. W III edycji festiwalu udział wzięło 34 szkół, w tym około 500 gimnazjalistów. Osiem wybranych na eliminacjach rejonowych zespołów bierze udział w finale, który odbywa się na deskach Teatru Dramatycznego im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku.
 - „ Zły dotyk” – program funkcjonuje w przedszkolach na terenie województwa od roku szkolnego 2005/2006.
 - W ramach wspomaganie działalności szkół w zakresie wychowania i profilaktyki szkolnej zorganizowano konferencje:
 - „Rozwiązywanie konfliktów w szkole” – luty 2006r.
 - „Praca z dzieckiem z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej w szkole” – maj 2006r.
 - „Szkola obok rodziny – wspomaganie w realizacji funkcji wychowawczej”- październik 2006r.
- W konferencjach uczestniczyli przedstawiciele organów prowadzących szkoły, instytucji działających na rzecz edukacji i wychowania, dyrektorzy, nauczyciele, rodzice uczniów ze szkół podstawowych i gimnazjalnych.

Podlaska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy w Białymstoku zrealizowała w odniesieniu do uczestników OHP przedsięwzięcia ukierunkowane na: profilaktykę patologii społecznych (przemoc, samobójstwa, uzależnienia i in.), promocję zdrowego stylu życia i konstruktywne spędzanie czasu wolnego, współpracę z rodzicami/opiekunami prawnymi w w/w zakresie, współpracę z instytucjami zewnętrznymi.

Jednostki realizujące Program:

- Ośrodek Szkolenia i Wychowania w Wasilkowie,
- Środowiskowy Hufiec Pracy w Białymstoku,
- Środowiskowy Hufiec Pracy w Łomży,
- Środowiskowy Hufiec Pracy w Grajewie,
- Środowiskowy Hufiec Pracy w Suwałkach,
- Hufiec Pracy w Augustowie.

1. Liczba przedsięwzięć:

- zrealizowanych zostało 27 programów profilaktycznych, edukacyjnych lub resocjalizacyjnych,
- w trakcie realizacji - 2 programy,
- zorganizowano 95 imprez kulturalno-oświatowych, 43 sportowo-rekreacyjnych oraz 15 turystycznych.
- kadra wychowawcza wzięła udział w 3 szkoleniach zorganizowanych przez instytucje ze środowiska lokalnego ukierunkowane na zapobieganie niedostosowaniu społecznemu

2. Liczba uczestników:

- w zrealizowanych programach profilaktycznych wzięło udział 1568 uczestników (w tym w programach kontynuowanych w 2007r. udział bierze – 113 uczestników),
- w lokalnych imprezach kulturalno-oświatowych wzięło udział 2154 uczestników, w sportowo-rekreacyjnych 588, natomiast w turystycznych – 284 uczestników.
- w szkoleniach udział wzięło 21 osób z kadry pedagogicznej,

3. Zrealizowane przedsięwzięcia:

- Programy profilaktyczne, edukacyjne, resocjalizacyjne:
 - „Najlepsze wyjście nie wchodzić” – OSiW Wasilków,
 - „Żyj zgodnie z prawem” – HP Augustów,
 - Profilaktyka uzależnień w oparciu o II Elementarz czyli program siedmiu kroków – ŚHP Białystok,
 - „Profilaktyka uzależnień – w bezpieczne życie” – ŚHP Grajewo,
 - Kampania antynikotynowa – wszystkie jednostki
 - „Bez lęku o AIDS” – ŚHP Grajewo,
 - „Edukacja społeczno-prawna” – wszystkie jednostki,
 - Warsztaty profilaktyczno-ekologiczne – ŚHP Suwałki (II, IV kw.)
 - „Nie bądź biernym świadkiem wypadków” – HP Augustów,
 - „Stop uzależnieniom” - ŚHP Białystok,
 - „Korekta” – ŚHP Łomża,
 - „Tak czy nie” – ŚHP Łomża,
 - „Przygotowanie do życia w rodzinie” – ŚHP Grajewo,
 - Programy integracyjno-adaptacyjne: „Nasza integracja”, „Poznajmy się – nie jesteś sam”, „Jesteśmy razem”, „Poznajmy się” – 2 jednostki, „Można inaczej”,
 - „Szkoła bez lęku” – ŚHP Grajewo,
 - „Jak żyć z ludźmi?” – SHP Łomża,
 - Program Aktywizacji Społecznej Młodzieży OHP,
 - Pomoc w zakresie wyrównywania braków edukacyjnych,
- Programy w trakcie realizacji:
 - „Razem przeciw przemocy” – ŚHP Grajewo,
 - Edukacja społeczno-prawna – ŚHP Łomża
- Imprezy kulturalno-oświatowe:
 - konkursy plastyczne, wernisaże prac plastycznych oraz wystaw fotograficznych,

- udział w spektaklach profilaktycznych,
 - organizacja pierwszego dnia wiosny, walentynek, Dnia Matki, pokazów mody, andrzejek, mikołajek, Wigilii,
 - lokalne przeglądy amatorskiej twórczości artystycznej,
 - Wojewódzki Przegląd Amatorskiej Twórczości Artystycznej – Suwałki 2006
 - konkurs „Aktywność – dobry wybór”
 - konkursy wiedzy o zdrowiu, uzależnieniach, na najlepszego pracownika młodocianego i ucznia, konkurs „100% frekwencji”
 - konkurs literacki „Moja opowieść wigilijna”
 - udział w akcjach charytatywnych oraz na rzecz środowiska.
- Imprezy sportowo-rekreacyjne i turystyczne:
- turnieje – „Król strzelców”, tenisa stołowego, unihokeja, lotki, warcaby,
 - komputerowe wyścigi samochodowe,
 - ferie zimowe, kulig,
 - wycieczki rowerowe, zawody lekkoatletyczne, mistrzostwa piłki nożnej,
 - imprezy plenerowe w Supraślu i Olszynie,
 - spływy kajakowe,
 - wycieczki krajoznawcze i edukacyjne – po Suwalszczyźnie, nad jez. Białe, do Św. Lipki i Gierłóży, do Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz Twierdzy Osowiec, Warszawy, Malborka, Olsztyna i Trójmiasta, Krakowa, Zakopanego, Katowic
 - rajdy piesze
 - Wojewódzkie Mistrzostwa Młodzieży OHP w Piłce Nożnej – Wasilków 2006.
 - Wojewódzki Turniej Tenisa Stołowego Młodzieży OHP – Wasilków 2006.
- Szkolenia kadry:
- „W cieniu Temidy” – edukacja prawna,
 - Szkolenie z zakresu przeciwdziałania narkomanii – przyczyny i mechanizmy powstawania dysfunkcji u dzieci i młodzieży,
 - Narada szkoleniowa z zakresu profilaktyki zachowań suicydalnych.

Bieżąca współpraca z rodzicami lub opiekunami prawnymi w zakresie podejmowania wspólnych działań wychowawczych i profilaktycznych (organizacja pomocy indywidualnej) oraz edukacja społeczno-prawna rodziców z zakresu zagrożeń współczesnej cywilizacji.

Bieżąca współpraca z instytucjami ze środowiska lokalnego kierującymi swoje oddziaływanie do dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym – policja Wydziału Prewencji, kuratorzy sądowi, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Młodzieżowy Ośrodek Konsultacji i Terapii Uzależnień, poradnie zdrowia psychicznego (organizacja spotkań indywidualnych oraz z grupami).

4. Efekty:

- zwiększenie poziomu świadomości młodzieży oraz rodziców na temat zagrożeń współczesnej cywilizacji oraz wiedzy na temat środków psychoaktywnych, mechanizmów uzależnień,
- zwiększenie poziomu wiedzy na temat konsekwencji społeczno-prawnych czynów karalnych, skutków zachowań ryzykownych,
- rozwój osobisty uczestników, wzrost aktywności własnej młodzieży,
- doświadczanie mocy sprawczej własnych działań,
- nabycie umiejętności pracy w grupie,
- wzmocnienie poczucia własnej wartości,

- poprawa relacji interpersonalnych,
- udzielenie pomocy rówieśniczej, wzrost odpowiedzialności za siebie i innych, umiejętność współpracy w grupie, wzrost poczucia odpowiedzialności za wspólne mienie,
- wzrost motywacji do podejmowania aktywności własnej,
- wdrożenie młodzieży do konstruktywnego spędzania czasu wolnego,
- udzielenie pomocy pedagogicznej i psychologicznej
- udzielenie pomocy w zakresie wyrównywaniu braków edukacyjnych,
- integracja ze środowiskiem lokalnym,
- objęcie specjalistyczną opieką uczestników OHP oraz rodziców,
- podjęcie wspólnych działań w odniesieniu do osób objętych kuratelą sądową, ustalenie programu pracy wychowawczej w indywidualnych przypadkach

Sąd Okręgowy w Białymstoku realizował cele programu zapisane pod hasłem poprawa efektywności oddziaływań resocjalizacyjnych oraz usprawnienie realizacji orzeczeń sądowych w roku 2006 głównie poprzez:

- dostosowanie obciążenia kuratorskiej służby zawodowej naszego okręgu do obowiązujących standardów,
- zacieśnienie współpracy pomiędzy sądowymi kuratorami rodzinnymi, a jednostkami samorządu terytorialnego, placówkami opiekuńczo – wychowawczymi, organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami zainteresowanymi tworzeniem lokalnych systemów pomocy dziecku i rodzinie,
- szkolenie i doskonalenie warsztatu pracy kuratorów zawodowych i społecznych wykonujących swe obowiązki w pionie kurateli rodzinnej.

Stan zawodowej kadry kuratorskiej zatrudnionej w sądach rejonowych okręgu białostockiego od kilku lat pozostaje bez zmian. Szczegółowe dane z uwzględnieniem specjalizacji kuratorów są następujące:

- 60 osób wykonuje obowiązki zawodowego kuratora dla dorosłych,
- 32 osoby pracuje w charakterze zawodowego kuratora rodzinnego.

W porównaniu do roku 2005 w stanie obsady w poszczególnych pionach kurateli nastąpiły niewielkie, ale widoczne zmiany, które były następstwem przesunięcia etatów. Wynikały one z potrzeby zlikwidowania dysproporcji i dostosowania obciążenia kuratorów do obowiązujących w tym przedmiocie przepisów.

W praktyce okręgu nie notuje się w ostatnim okresie istotnych różnic w stanie kadry kuratorów społecznych. Na koniec roku 2006 tego rodzaju funkcję pełniło ogółem 399 osób. Na listę kuratorów społecznych rodzinnych były wpisane 82 osoby. Stan kadry społecznej jest na bieżąco monitorowany, a liczba czynnych kuratorów jest dostosowywana do potrzeb. Potrzeby te określa w szczególności liczba spraw i środków probacji, których wykonaniem zajmują się sądowi kuratorzy.

Konkludując powyższy wątek należy stwierdzić, że liczba pracujących etatowo kuratorów i współpracujących z sądami rodzinnymi kuratorów społecznych jest prawidłowa i pozwala na sprawne wykonanie orzeczeń. Z kolei ich obciążenie jest zbliżone do wskaźników określonych przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 czerwca 2003r (Dz.U.Nr.116 poz.1100).

Zważywszy na ogólną liczbę środków wykonywanych przez kadrę zawodową i należących do obciążenia kuratorów społecznych, w praktyce okręgu w pionie kurateli rodzinnej nadal jest utrzymywany model kurateli zawodowo – społeczny. Jest to model optymalny, docelowy z punktu widzenia kontynuowanej od 1992 roku przez Ministerstwo Sprawiedliwości reformy kurateli sądowej w Polsce.

Stwierdzenie to ilustrują dane statystyczne. Na stan 31 grudnia 2006 r pod nadzorem i opieką sądowych kuratorów rodzinnych pozostawało:

- 675 nieletnich z tytułem orzeczonego środka wychowawczego w postaci nadzoru kuratora (w tym 384 nieletnich pod bezpośrednim nadzorem kadry zawodowej). Działania wychowawczo – resocjalizacyjne wobec pozostałej grupy 273 nieletnich podejmowali społeczni kuratorzy rodzinni,
- 1667 małoletnich, których rodzicom ograniczono władzę rodzicielską poprzez stałą kontrolę kuratora sądowego. Podopiecznymi zawodowych kuratorów rodzinnych było 752 małoletnich oraz ich rodzice,
- nadzór kuratora był wykonywany wobec 103 osób uzależnionych od alkoholu z nałożonym obowiązkiem podjęcia leczenia odwykowego (w 46 przypadkach nadzór pełnił kurator zawodowy, a w 57 sprawach społeczny kurator rodzinny).

Wciąż aktualna jest pozytywna opinia na temat przygotowania kuratorów zawodowych i społecznych do wykonywania ich ustawowych obowiązków. Ponad 90% kadry zawodowej ma ukończone wyższe studia o wymaganym kierunku, a blisko połowa zatrudnionych legitymuje się ukończonymi studiami podyplomowymi z zakresu profilaktyki, resocjalizacji lub socjoterapii.

W tym zawodzie kluczowym zagadnieniem jest stałe doskonalenie warsztatu pracy z uwagi na ciągle zmieniającą się populację nadzorowanych, przyczyny oraz przejawy demoralizacji nieletnich, rzeczywistość społeczną i przepisy prawa, a ponadto metody i środki oddziaływania, którymi posługuje się kurator sądowy.

W roku ubiegłym kuratorzy (zawodowi i społeczni) wzięli udział w szkoleniach tematycznych:

- sygnały ostrzegawcze w zachowaniu dziecka mogące wskazywać na zjawisko krzywdzenia,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, problemy prawne osób doznających przemocy w rodzinie,
- definicja, przyczyny i objawy zespołu nadpobudliwości psychoruchowej u dzieci. Typy nadpobudliwości i zaburzenia współistniejące. Zasady postępowania z dzieckiem nadpobudliwym i jego rodziną. Rola kuratora sądowego w systemie pomocy dziecku z ADHD i rodzinie w której się wychowuje,
- profilaktyki HIV/AIDS i narkomanii organizowanym przez Krajowe Centrum d/s AIDS i Fundacją Edukacji Społecznej w Warszawie,
- 40 godzinnych warsztatów dla członków GKRPA (kuratorzy zawodowi będący członkami tego rodzaju komisji),
- 2 kuratorów Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim ukończyło zajęcia treningowo- warsztatowe „Mediacje Rodzinne – jak zostać kreatywnym mediatorem rodzinnym” sygnowanym przez Polskie Towarzystwo Psychologiczne.

Cel szkoleniowy (wymiana doświadczeń zawodowych) spełniała także wizyta studyjna kuratorów angielskich w okręgu tut. Sądu, która odbywała się w październiku 2006r.

W pełnym zakresie zrealizowany został dotychczasowy plan zacieśnienia współpracy z lokalnymi placówkami opiekuńczo – wychowawczymi, organizacjami lub innymi podmiotami, których statutowe cele są zbieżne z zadaniami kuratorów w zakresie profilaktyki, wychowania i resocjalizacji.

W tym celu z ramienia zespołów kuratorskich funkcjonujących w poszczególnych sądach rejonowych do stałych zespołów d/s okresowej oceny sytuacji dziecka i rodziny, przebiegu nauki szkolnej oraz zajmujących się koordynacją

pomocy dzieciom i rodzinie zostali włączeni zawodowi kuratorzy. Np. przedstawiciele kuratorów rodzinnych uczestniczą w pracach zespołów działających w następujących placówkach: Domu Dziecka w Krasnem, w Białowieży, Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej „Dwójka” w Białymstoku, Domu Matki i Dziecka „Nazaret” w Wasilkowie, zespołach interwencji kryzysowej powołanych w Ośrodku Wsparcia Rodziny i Punkcie Konsultacyjnym dla ofiar i sprawców przemocy działających przy Fundacji Sokólski Fundusz Lokalny, Ośrodku Szkolenia i Wychowania OHP w Wasilkowie, Zespole Szkół Stowarzyszenia OHP – Terenowy Oddział w Białymstoku, a ponadto w zespołach inerdyscyplinarnych utworzonych między innymi na osiedlu Słoneczny Stok i Leśna Dolina w Białymstoku, w Zespole Szkół w Jaświłach oraz w Klubie Integracji Społecznej przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szudziałowie.

Pięciu kuratorów zawodowych rodzinnych z różnych sądów rejonowych z okręgu białostockiego jest stałymi członkami gminnej komisji d/s rozwiązywania problemów alkoholowych.

Długą tradycję ma współpraca kuratorskiej służby (szczególnie z obu zespołów Sądu Rejonowego) ze Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie „Droga” – Środowiskowy Dom Rodzinny „Nasz Dom” w Białymstoku, które zajmuje się różnorodną pomocą, w tym terapeutyczną dla dzieci i młodzieży uzależnionej oraz ich rodzin. Dobrze i efektywnie układa się współpraca kuratorów ze Świetlicą Socjoterapeutyczną „Tęcza” prowadzoną przez Caritas Archidiecezji Białostockiej. W najbliższym czasie kuratorzy oraz tut. sąd rodzinny będą korzystali z oferty programowej Katolickiego Ośrodka Probacji Alternatywnej „Exodus” w Białymstoku.

Stała, bieżąca współpraca kuratorów z wychowawcami i pedagogami szkół, do których uczęszczają ich podopieczni to nieodzowny element w ich działalności zawodowej. Profilaktyczny, edukacyjny charakter mają spotkania kuratorów zawodowych z uczniami szkół lub wychowankami określonych placówek. Z tej sprawdzonej formy docierania do młodzieży korzystano w roku ubiegłym.

Kuratorzy najczęściej wygłaszali prelekcje na tematy związane z wybranymi zagadnieniami z ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, dotyczące pracy kuratora zawodowego rodzinnego, zjawiska przemocy w szkole i w rodzinie, zagrożeń związanych z używaniem alkoholu oraz środków odurzających, funkcji wychowawczych i socjalizacyjnych rodziny oraz różnorodnych aspektów władzy rodzicielskiej. W takich spotkaniach uczestniczyła głównie młodzież z gimnazjów oraz szkół podstawowych, ich rodzice, ale również wychowankowie domów dziecka.

Ważne znaczenie w działalności profilaktycznej i resocjalizacyjnej kuratorów mają starania na rzecz zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiedniego wypoczynku w czasie wakacji. Dzięki ich aktywności, hojności sponsorów oraz przychylności organizatorów, duża grupa ich podopiecznych przebywała w roku 2006 na koloniach i obozach. Są wśród nich min.: Stowarzyszenia „Droga”, Caritas Archidiecezji białostockiej, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, Fundacja Sokólski Fundusz Lokalny. Ostatni z wymienionych podmiotów w ubiegłym roku zorganizował 10 dniowy obóz terapeutyczny w Przewięzi. Wśród wypoczywających 30 matek i 40 dzieci, większość stanowili podopieczni kuratorów rodzinnych z w/w Sądu.

Realną profilaktykę w stosunku do dzieci wychowujących się w nadzorowanych rodzinach stanowią czynności kuratorów, które służą poprawie ich kondycji materialnej oraz atmosfery wychowawczej panującej w rodzinach. Chodzi tu głównie o wystąpienia do różnych organów, instytucji lub organizacji pozarządowych zajmujących się świadczeniem pomocy społecznej oraz wnioski (zawiadomienia)

inicjujące postępowanie na mocy przepisów ustawy o p/działaniu alkoholizmowi, jeżeli rodzice (jedno lub dwoje) są uzależnieni od alkoholu, nałogowo piją i zaniedbują swoje obowiązki rodzicielskie.

Ponad 100 rodzin pozostających pod nadzorem kuratorskich służb Sądu Rejonowego w Białymstoku otrzymało w roku ubiegłym pomoc od Stowarzyszenia Penitencjarnego „Patronat” Oddział w Białymstoku w ramach realizowanego programu „Dostarczanie żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej”

W rejonie działania kuratorów sądowych okręgu białostockiego powstaje coraz więcej niepublicznych placówek, rozmaitych ośrodków, których działalność jest adresowana do dzieci i młodzieży trudnej, problemowej, wywodzącej się często ze środowisk patologicznych. Placówki te wspierają i poprawiają skuteczność oddziaływań kuratorów wobec dzieci i rodzin pozostających pod ich nadzorem i opieką. Liczba podmiotów, z którymi współpracują kuratorzy rodzinni jest długa, ale skala i różnorodność problemów z jakimi borykają się ich podopieczni wskazuje, że potrzeby w tym zakresie nie są zaspokojone, szczególnie w małych miastach. Szczególnej aktywności różnych służb, instytucji i organizacji wymagają rodziny dysfunkcyjne (do których nie wkroczył jeszcze kurator sądowy), w których żyją i wychowują się małe dzieci, profilaktyka w szkołach oraz edukacja społeczeństwa (także dzieci i młodzieży) w zakresie problematyki alkoholowej i walka z uzależnieniem od alkoholu. Sukcesy na tym polu będą owocowały w przyszłości redukcją liczby podopiecznych sądowych kuratorów rodzinnych.